

Timo Harakka sd

Kirjallinen kysymys veronkiertoa koskevista direktiivineuvotte- luista

Eduskunnan puhemiehelle

Kansainvälinen veronkierto ja verokeidasvilppi ovat merkittäviä ilmiöitä. Verokeidasvilpillä tarkoitetaan kansainväliseen sijoitustoimintaan liittyvää veronalaisten tulojen ja varojen piilottamista salaisuusvaltioihin, joista asuinvaltion veroviranomaiset eivät saa riittäviä tietoja. Piilottelussa ei ole kyse ainoastaan verorikollisuudesta. Omistusten piilottelua verokeitaisiin hyödynnetään myös sisäpiiririkoksissa, korruptiossa ja terrorismin rahoittamisessa. Viime kädessä talousrikollisuus haittaa markkinoiden toimintaa ja aiheuttaa ylimääräisiä riskejä ja sen seurauksena heikentää talouskasvua.

Parhaiden arvioiden mukaan verokeidasvilpin aiheuttamat veromenetykset ovat Suomelle vähintään kymmeniämiljoonia euroja vuodessa. Vaikka menetysten arviointi on vaikeaa, maailmanlaajuisesti puhutaan vähintään kymmenistämiljardeista euroista. Verokeidasvilpillä on kuitenkin kauaskantoisempia vaikutuksia kuin suorat veromenetykset. Se vaikuttaa veropolitiikkaan, mikä pidemmällä aikavälillä lisää tuloeroja ja haittaa talouskasvua.

Verokeidasvilppi rajoittaa valtioita keräämästä lisää verotuloja julkisten palvelujen rahoittamiseen. Käytännössä muiden verovelvollisten on kannettava suurempi vastuu veronmaksusta tai julkisista palveluista on leikattava. Verokeidasvilppi on estänyt pääomatulojen ja omistamisen tehokasta verottamista, kun sijoitusvarallisuutta on siirretty verokeitaisiin piiloon viranomaisilta. Seurauksena omaisuusverojen osuus verotuloista on hyvin pieni, ja verotuloja on kerätty muista lähteistä.

Verotuksen rakennetta ei siis voida suunnitella talouden kannalta optimaaliseksi verokeidasvilpin vuoksi. Laadukkaan koulutuksen tai terveydenhuollon kaltaiset palvelut ovat tarpeen erityisesti köyhimmille, jotta he voivat saada esimerkiksi korkeamman palkan muodossa suuremman osuuden yhteiskunnan tuottamasta arvonnalisästä. Koulutuksella ja terveydellä taataan myös yrityksille työvoimaa ja siten eväät hyvinvoinnin kasvuun.

Edellä mainituista syistä vallitsee laaja kansainvälinen yhteisymmärrys siitä, että verokeidasvilppi ja muu kansainvälinen veronkierto on saatava kuriin. Kansallisten lakimuutosten ja muiden toimien ohella myös kansainväliset toimet ovat välttämättömiä. Siksi kansainväliset järjestöt, kuten EU, IMF, OECD ja YK ovat esittäneet ratkaisuja verokeidasvilpin ja veronkierron torjuntaan. Verokeidasvilpin ja muun talousrikollisuuden torjunnassa läpinäkyvyyden lisääminen on ensisijainen työkalu.

Kirjallinen kysymys KK 473/2017 vp

Verokeidasvilpin torjunnasta on kyse myös Euroopan komission rahanpesua ja terrorismin rahoituksen estämistä koskevan direktiivin (EU 2015/849) muutosehdotuksessa [COM(2016) 450 final], jolla laajennettaisiin yhtiöiden ja muiden oikeushenkilöiden edunsaajatietojen läpinäkyvyyttä.

Ehdotus parantaisi läpinäkyvyyttä EU:ssa muun muassa seuraavasti: a) Tiedot liiketoimintaa harjoittavien oikeushenkilöiden, kuten osakeyhtiöiden, rekisteröidyistä tosiasiallisista edunsaajista olisivat julkisia. Tiedot muiden oikeushenkilöiden, kuten trustien, tosiasiallisista edunsaajista säilytettäisiin kuitenkin edunsaajarekisterissä, jolloin viranomaiset saisivat tiedot käyttöönsä talousrikollisuuden torjunnassa. Lisäksi eräiden trustien edunsaajatiedot olisivat edelleen salaisia esimerkiksi silloin, kun trustin hoitaja on kolmannelta valtiosta; muilla olisi oikeudet saada tiedot, jos heillä olisi erityinen tarve saada tietoja esimerkiksi omien oikeuksiensa ajamiseksi. b) Tiedot tosiasiallisista edunsaajista olisi rekisteröitävä, kun edunsaajan edunsaaja-asema esimerkiksi osakeomistuksen perusteella olisi yli 10 prosenttia. Aiemman direktiivin mukaan yli 25 prosentin edunsaajat on rekisteröitävä. c) Edunsaajarekisteritietojen ajantasaisuutta valvottaisiin, ja tietojen ilmoittamisvelvollinen olisi vastuusta tietojen oikeellisuudesta.

Euroopan parlamentti edellytti maaliskuussa vielä laajempaa läpinäkyvyyttä kuin komissio ehdotti. Sen mukaan tietojen kaikkien yhteisöjen edunsaajista tulisi olla julkisia. Eräät jäsenmaat ovat kuitenkin vaatineet, että niissä toimivien niin kutsuttujen trustien, kuten esimerkiksi perhetrustien, edunsaajatiedot pysyisivät edelleen salassa.

Suomi on perinteisesti kuulunut muun muassa muiden Pohjoismaiden kanssa maaryhmään, joissa läpinäkyvyys tärkeä tavoite — ja myös vahvuus, johon osaaminen ja talous osaltaan perustuvat. Läpinäkyvyys parantaa markkinoiden toimintaa ja saattaa innovaatiot tehokkaaseen käyttöön. Edunsaajatietojen läpinäkyvyys hyödyttää markkinoita myös siten, että yritykset voivat paremmin arvioida niiden liikekumppanien luotettavuutta ja rahoitusasemaa, jolloin niiden riskit vähenevät. Matalammat riskit heijastuvat markkinoille matalampina hintoina.

Hallitus ei toistaiseksi lakialoitteissaan osoittanut erityistä kiinnostusta läpinäkyvyyden lisäämisessä. Kun edellinen rahanpesudirektiivi toteutettiin viime kesänä, hallitus toteutti direktiivin minimivaatimuksen ja edellytti yhteisöjen rekisteröivän yli 25 prosentin edunsaajansa. Esimerkiksi SDP ehdotti komission ehdotuksen mukaisesti, että yli 10 prosentin edunsaajat olisi rekisteröitävä.

Suomessa läpinäkyvyys on kuitenkin monelta osin hyvällä tasolla. Suomessa kaikkien yhteisöjen edunsaajatiedot tulevat julkisiksi vuosien 2019 ja 2020 aikana. Suomessa ei ole trustimuotoisia yhteisöjä, joita on yleisesti käytetty talousrikollisuudessa. On Suomen etu, että myös muissa maissa läpinäkyvyys olisi laajempaa. Myös suomalaiset ovat hyödyntäneet ulkomaisia trusteja verovilpissä, joten niiden läpinäkyvyys olisi Suomen etu. Talousrikollisuus on systemaattista, ja se hyödyntää lainsäädännön aukkoja. On ilmeistä, että trustien käyttö voisi entisestään yleistyä, jos ne mahdollistavat omistusten piilottelun, kun muut oikeushenkilöt olisivat läpinäkyviä.

Trustien edunsaajien salaamista on perusteltu pääosin yksityisyydensuojalla. Avoin yhteiskunta kuitenkin edellyttää, että tiedot itsenäisten oikeushenkilöiden vastuullisista henkilöistä ovat julkisesti saatavilla. Tämä myös torjuu talousrikollisuutta. Trustien ja muiden oikeushenkilöiden

Kirjallinen kysymys KK 473/2017 vp

edunsaajat hyötyvät osaltaan siitä, että ne ovat erillisiä oikeushenkilöitä, ja vastineena läpinäkyvyys on yksi edellytys tälle erityisasemalle. Suomessa riittävä yksityisyydensuoja varmistetaan muun muassa sillä, että eräät tiedot, kuten henkilötunnus, eivät ole julkisesti saatavilla. Sen sijaan edunsaajatietojen salaamista kokonaisuudessaan ei voi uskottavasti perustella yksityisyydensuojalla.

Edellä olevan perusteella on selvää, että on Suomen etu edistää mahdollisimman laajaa läpinäkyvyyttä direktiivineuvotteluissa. Kaikkien yhteisöjen, mukaan lukien trustien edunsaajien, tulisi olla läpinäkyviä, kuten Suomessa. Todellisten edunsaajien tulisi myös olla julkisia, jos heidän edunsaaja-asemansa on yli 10 prosenttia, jottei omistuksia voisi piilottaa hajauttamalla niitä esimerkiksi lähipiiriin kesken.

Suomi on perinteisesti kuulunut muun muassa muiden Pohjoismaiden kanssa maaryhmään, joissa läpinäkyvyys tärkeä tavoite ja myös vahvuus. Läpinäkyvyys parantaa markkinoiden toimintaa ja saattaa innovaatiot tehokkaaseen käyttöön. Myös valtiovarainministeri Petteri Orpo totesi kyselytunnilla 26.10.2017: "Suomella ei ole mitään syytä ajaa muuta kuin maksimaalista avoimuutta, jotta pystymme varmistamaan sen verokertymän, joka Suomeen kuuluu."

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miten hallitus varmistaa, että rahanpesua ja terrorismin torjuntaa koskevissa direktiivineuvotteluissa saadaan varmistettua edunsaajien mahdollisimman laaja läpinäkyvyys ja näin Suomen etujen toteutuminen, mikä tarkoittaa muun muassa trustien edunsaajatietojen julkisuutta sekä rekisteröitävien edunsaajatietojen kynnysarvon laskemista 10 prosenttiin?

Helsingissä 27.10.2017

Timo Harakka sd